

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Thesavrvs Casvum Conscientiæ

Continens Praxim exactissimam De Censvris Ecclesiasticis, Aliisque Poenis, & Canonicis impedimentis, in Septem Libros distributus ...

Sayer, Gregory

Venetiis, 1627

xxiv. De occupantibus bona, aut terras Ecclesiae Romanae, & supremam iurisdictionem in illis vsurpantibus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13883

tam imponentes Clericis talia tributa, quam ab eis exigentes, aut etiam ab eis sic imposita sponte solventibus recipientes, vt subtiliter Cardin. Tolcius in expositione Bullæ cæne, §. 3. dub. 5. & §. 9. in fine annotauit.

11 *Demum* hac Bullæ Clausula innouantur Canones editi in Concilio Lateranensi sub Alexandro Papa III. cap. 4. & cap. 19. & in Conc. Lateranensi sub Leone X. sess. 9. super immunitate personarum Ecclesiasticarum, cuius innovationis virtute duo illi Canones iuris ca. Non minus, & c. aduersus, de immunit. Eccles. pristinum suum robur, ac vires accipiunt.

De iudicibus secularibus, qui se in causis capitalibus Clericorum interponunt. Cap. XXIII.

S V M M A R I V M.

- 1 *Iudices* seculares, & alij ministri, se interponentes in causis criminalibus Clericorum, excommunicationem Bullæ cæne incurrunt.
- 2 *Excommunication* decima nona Bullæ cæne, quas personas, & actiones comprehendat.
- 3 *Excommunication* decima nona Bullæ cæne, quæ personas ecclesiasticas a violentia laicorum in causis criminalibus protegit, quando primum in Bulla cæne ponitur.
- 4 *Iudices* seculares quibus in casibus Clericos pro crimine capitali licite capere possint.

Excommunication Decima nona fertur in hæc verba:

1 *Item* excommunicamus, & anathematizamus omnes, & quoslibet Magistratus, & Iudices, Notarios, Scribas, Executores, subexecutores quomodolibet se interponentes in causis capitalibus, seu criminalibus, contra personas ecclesiasticas, illas processando, banniendo, capiendo, seu sententias contra illas proferendo, vel exequendo, sine speciali, specifica, & expressa huius Sanctæ Sedis Apostolicæ licentia, etiamsi talia committentes fuerint Consilij Senatores, Præsidentes, Cancellarij, Vicecancellarij, aut alio quouis nomine nuncupati.

2 *Canonis* huius materia est Sacrilegium, quo offenditur immunitas, & libertas Ecclesiastica in cognitione causarum capitalium, seu criminalium Clericorum. Personæ in hoc Canone contentæ sunt. Primò, quicumque Magistratus. Secundò, Iudices. Tertio, Notarij. Quarto, Scribæ. Quintò, Executores. Sextò, subexecutores. Septimò, Consilij. Octauò, Senatores. Nonò, Præsidentes. Decimò, Cancellarij. Undecimò, Vicecancellarij, facientes, & committentes aliquam ex infrascriptis actionibus. Prima actio est. Quomodolibet se interponere in causis capitalibus, seu criminalibus, contra personas Ecclesiasticas: vbi vox illa *quomodolibet* intelligenda est, iuridicè, vel auctoritatiuè. Secunda est, illas processare. Tertia est, illas bannire. Quarta est, illas capere. Quinta est, sententias contra illas personas proferre. Sexta est, exequi illas sententias; Et hæc omnia sine speciali licentia Sedis Apostolicæ, vt ex verbis ipsius Bullæ colligitur.

3 *Circa* hunc Canonem Nauar. in Manuali cap. 27. num. 71. obseruat, quod sicut Canon præcedens ad iurisdictionem Ecclesiasticam in causis civilibus tuendam ferebatur, ita præsens ad eandem iurisdictionem tuendam in criminalibus fertur. Qui Canon nec in Bullis cæne Iulij III. apud Martin. Ledesim. 2. 4. quæst. 26. art. 2. nec Pauli III. apud Sotum in 4. distin. 22. quæst. 2. art. 3. reperitur, vnde primò omnium in Bullis Pij V. & Gregorij XIII. inuenitur; De qua materia etiam habetur constitutio Frederici Imperatoris, in titu. de Statutis, & Consuetud. §. Item sta-

tuius, immediatè post libros Feudorum, & referatur in Authentica, Statutus, C. de Episcopis, & Cler. & etiam in iure Canonico habentur multi Canones de hac re, & præcipuè, in c. Si diligenti, de foro compet.

4 *Solent* tamen Doctores excipere duos casus, in quibus iudices seculares, Clericos pro crimine capi alij capere possunt, absque eo quod sententiam excommunicationis incurrant. Primus est, quando cõque & quacunque ex causa Clericus fori privilegium perdidit. Secundus est, quando Clericus in fragranti delicto comprehenditur; tunc enim a Ministris iustitiæ secularis capi poterit non quidem, vt per eos causa cognoscatur, sed vt sic captus Ecclesiastico iudici præsentetur, & pro ratione delicti ab eodem puniatur, de qua re legi potest Alphonsus Vivaldus in expositione Bullæ cæne num. 124.

De occupantibus bona, aut terras Ecclesiæ Romanæ, & supremam Iurisdictionem in illis vsurpantibus.

Cap. XXIV.

S V M M A R I V M.

- 1 *Occupantes* bona, aut terras Ecclesiæ Romanæ, aut Iurisdictionem supremam eius vsurpantes, & consilium, auxilium, aut fauorem præstantes, in Bullam cæne incurrunt.
- 2 *Excommunication* vigesima Bullæ cæne contra quas personas feratur.
- 3 *Terras, & loca* Ecclesiæ Romanæ subiecta quænam sint.
- 4 *Excommunicationis* vigesimæ Bullæ quanta sit antiquitas.
- 5 *Iura* Ecclesiæ Romanæ, quænam in Bulla cæne protegantur.

Excommunication Vigesima fertur in hæc verba:

1 *Item* excommunicamus, & anathematizamus omnes illos, qui per se, seu alios directè, vel indirectè, sub quocunque titulo, vel colore, inuadere, destruere, occupare, detinere presumpserint, in totum, vel in parte, Almam Urbem, Pharum, Patrimonium Beati Petri in Thuscia, Ducatum Spoletanum, Comitatum Venusinum, Sabinensem, Marchiam Anconitanam, Marsi & Trebarig, Romandiolæ, Campaniæ, & maritimas Prouincias illarumque terras, et loca ac Terras specialis commissionis Arulphorum, Ciuitatesque nostras Bononiam, Cesenam, Ariminum, Beneuentum, Perusium, Anagninam, Ciuitatem Castellum, Tuderinam, Ferrariam, Clomacum, & alias Ciuitates, Terras, & loca, vel iura ad ipsam Romanam Ecclesiam pertinentia, directè, & indirectè, vel immediatè subiecta, necnon supremam Iurisdictionem in illis nobis, & eidem Romanæ Ecclesiæ competentem, de facto vsurpare, perturbare, retinere, & vexare varijs modis presumpunt, necnon adherentes, fautores, & defensores eorum, seu illis auxilium, consilium, vel fauorem quomodolibet præstantes.

2 *Canonis* huius materia est Sacrilegium, quo offenditur Sedes Apostolica in suis locis, & terris, & suprema iurisdictione in illis ex Caieta. in Summa, vbi excommunicatione, c. 17. & Sebast. Medicæ. in Summa peccat. capital. titu. 9. q. 78. num. 26. Personæ principales sunt istæ. Primò, Presumpentes inuadere per se, seu alios, directè, vel indirectè, in totum, vel in partem, terras, Ecclesiæ Romanæ infra enumerandas. Secundò, Destruentes. Tertio, Occupare presumpentes easdem. Quarto, Detinentes easdem. Quintò, de facto vsurpantes easdem terras & loca. Sextò, Perturban-

turbantes. Septimò, Retinentes. Octauò, Præſumentes vexare dictas terras, loca, & ſupremam iuriſdictionem temporalem in eiſdem terris, quæ ad Romanum Pontificem mediatè, vel immediatè ſpectant. Perſonæ acceſſoriz ſunt. Primò, Adhærentes. Secundò, Fautores. Tertio, Deſenſores. Quarto, dantes auxilium. Quintò, dantes conſilium. Sextò, dantes quomodolibet fauorem circa aliquid prædictorum.

3 Terra vetò, loca & ciuitates, quæ in hoc Canone protegentur, ſunt iſtæ. Primò, Alma Vrbs. Secundò, Regnum Sicilia. Tertio, Inſula Sardinia. Quarto, Inſula Corſicæ. Quintò, Terra citrà Pharus, Sextò, Patrimonium Beati Petri in Thuſcia, Septimò, Ducatus Spoletanus. Octauò, Comitatus Venuſinus. Nonò, Comitatus Sabinenſis. Decimò, Marchia, Anconitana, Vndecimò, Maſſa Trebaria. Duodecimo, Romandiola. Decimotertio, Campania. Decimo quarto, Maritimæ Prouinciæ, illarumque terræ, & loca. Decimoquinto, Terræ ſpecialis Commiſſionis Arnulphorum. Decimoſexto, Bononia. Decimoſeptimo, Caſena. Decimoòctauo, Ariminum. Decimonono, Beneuentum. Vigefimo, Peruſum. Vigefimo primo, Auenio. Vigefimo ſecundo, Ciuitas Caſtelli. Vigefimo tertio, Tudertum. Vigefimo quarto, Ferraria. Vigefimo quinto Clomacum, quæ duæ hoc anno 1598. ad dominium Sedis Apoſtolice redierunt. Vigefimo ſexto, Aliæ terræ, Ciuitates, & loca Romanæ Eccleſiæ mediatè, vel immediatè ſubiecta. Vigefimo ſeptimo, Iura eiſdem Eccleſiæ Romanæ. Vigefimo octauo, ſuprema iuriſdictione Romanæ Eccleſiæ in prædictis Ciuitatibus terris, ac locis.

4 Continet autem hic Canon, vt ex verbis ipſis colligi poſſit, tres partes, Quarum prima eſt contra eos, qui terras, loca, & Ciuitates. Secunda contra eos, qui iura. Tertia eſt, contra eos, qui ſupremam Iuriſdictionem ad Romanam Eccleſiam pertinentem modis ſupradictis offendunt. Ex quibus duæ priores antiquiſſimæ ſunt a temporibus ſaltem Martini V. vt in Bulla cænæ eiſdem habetur apud S. Anton. par. 3. tit. 25. c. 72. & Sylueſt. verbo, excommunicatione, 7. numero 75. excommunicatione trigefima. Tabiena verbo, excommunicatione, 6. §. Duodecimo, verſ. Nonus. & harum etiam meminit Caiet. in verbo, excom. ca. 17. Tertia vero recens eſt in Bulla cænæ, nec videre potui antiquiorem auctorem Iulio Papa III. in cuius Bulla hæc etiam habetur, vt videre eſt apud Martin. Ledem. 2. 4. q. 26. art. 3. pag. 357. col. 2.

5 Iura verò Romanæ Eccleſiæ hoc loco intelliguntur iura temporalia, non autem ſpiritalia; Nam ſpiritalibus ſufficienter ſuperius prouiſum eſt. Similiter etiam ſuprema iuriſdictione de temporali intelligitur. Et excommunicantur non ſolum qui inuadunt prædictas terras, vel iura, vel occupant ſupremam iuriſdictionem, ſed etiam qui perturbant, & hoc ſiue domeſtici ſint ciues, & incolæ, ſiue externi; Solet autem huiusmodi inuaſio, aut occupatio accidere in quibusdam capitalibus inimicitijs, (quantum attinet ad ciues domeſticos) præſertim quando Ciuitates in duas partes ſunt diuiſæ, & vna intus, altera verò extra Ciuitatem degit, & illa pars, quæ foris manet armata manu irruit in Ciuitatem. Idem etiam contingere ſolet in Ban- nitis, quando collecta aliqua magna manu, in loca, terras, & Ciuitates irruunt. Quibus addo perturbationem fieri poſſe non ſolum potentia, & armis, ſed etiam fraude, & dolo, vnde probabile eſt etiam eos, qui dolo, & fraude perturbant, in hanc etiam cenſuram incidere. Et de ſecunda parte Bullæ cænæ hæcenus dictum ſit.

TERTIA PARS BULLÆ.

De Duratione, & Abſolutione a ſententijs Bullæ cænæ. Cap. XXV.

S Y M M A R I V M.

1 Bulla cænæ Domini quouſque durare cenſetur.

2 Bulla cænæ, ne cum vita Pontificis expiret, quis primo inſtituerit.

3 Abſoluere ab excommunicationibus in Bulla cænæ contentis, nemo (excepto mortis articulo) niſi Summus Pontifex poteſt.

4 Abſolutus in articulo mortis a cenſuris Bullæ cænæ, quæ cautionem præſtare debeat.

5 Præſentia Religioſorum, quantum ad abſolutionem excommunicationum, quæ in Bulla cænæ Domini continentur, reuocata ſunt.

6 Abſoluere ab excommunicationibus in Bulla cænæ contentis præſumentes excommunicationem incurrunt.

7 Excommunicatione, quam abſolutes a cenſuris Bullæ cænæ incurrunt, Summo Pontifici non eſt reſeruatæ.

8 Abſolvens a cenſuris in Bulla cænæ contentis, vt excommunicationem incurrat, quid requiritur.

9 Abſolutio generalis alicui a Summo Pontifice data, ei quæ in ſententijs Bullæ cænæ incidit, non prodeſt.

10 Præſentia quibuscuſque, & quomodocumque conceſſa, ne per Sedem Apoſtolicam excommunicari poſſint, quæ ad effectum ſententiarum Bullæ cænæ reuocantur.

11 Præſentia quæcuſque, quatenus contraria ſunt eis, quæ in Bulla cænæ continentur, reuocata ſunt, non minus ac ſi tenores eorum omnium de verbo ad verbum exprimerentur.

12 Prælati omnes Bullam cænæ ſub pœna peccati mortalis publicare tenentur.

13 Confeſſarij omnes trãſumptum literarum Bullæ cænæ, pœnes ſe habere debent.

Tertia Bullæ Pars varias Clauſulas continet, Quarum Prima eſt:

1 Volentes præſentes noſtros proceſſus, ac omnia, & quæcuſque bis literis contenta, quouſque alij huiusmodi proceſſus a nobis, aut Romano Pontifice pro tempore exiſtente ſiant, aut publicentur, durare, ſuoſque effectus omnino ſortiri.

2 Addita eſt hæc particula a recentioribus Pontificibus, non enim reperitur in Bullis Antiquis ante Pium V. per quam particulam licet non perpetuetur Bulla hæc ad modum iuris, prouidetur tamen, ac ſtatuitur, ne expiret cum vita Pontificis, aut etiam ne expiret, ſi forte aliquando Pontifex aliqua cauſa videnti, vel negotio aliquo ita impeditus ſit, vt proceſſum nouum condere nequeat.

Secunda Clauſula his verbis continetur:

3 Ceterum a prædictis ſententijs nullus per alium, quantum per Romanum Pontificem, niſi in mortis articulo conſtitutus, nec etiam tunc, niſi de ſtando Eccleſiæ mandatis, & ſatisfaciendo cautione præſtitæ abſolui poſſit, etiam per ſententiam quorūcuſque facultatum, & indulgentiarum quibuscuſque perſonis Eccleſiaſticis, ſecularibus, & quorūcuſque ordinibus, etiam Mendicantium, ac Militiarum Regularibus, etiam Episcopali, vel alia maiori dignitate præditis, ipſiſque ordinibus, & eorum Monafterijs, Conuentibus, & Domibus, ac Capitulis, Collegijs, Confraternitatibus, Congregationibus, Hoſpitalibus, & locis pijs, necnon laicis, etiam Imperiali, Regali, & alia mundana excellentia ſubſcriptibus, per nos, & dictam Sedem, ac cuiuſcuſque Concilij decretis, verbis, literis, aut alia quacumque ſcriptura in genere, & in ſpecie conceſſorum, & innouatorum, ac concedendorum, & innouandorum, niſi in eis etiam caſus præſentibus literis expreſſi comprehendantur.

4 Clauſula hæc antiquiſſima eſt in Bulla cænæ a temporibus Martini V. vt conſtat ex Bulla cænæ eiſdem apud S. Anton. 3. par. tit. 25. c. 72. & Sylueſt. in verbo, excommunicatione, 7. numero 76. excommunicatione 31. Cautio autem reſeruatæ